

Швець Даниїл Юрійович,
здобувач вищої освіти ступеня
бакалавр навчально-наукового
інститут №2 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:
Приходько Юрій Павлович
доцент кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз
Навчально-наукового інституту №2
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

ПОНЯТТЯ ТА РОЗВИТОК ТРАСОЛОГІЇ

Сьогодні, трасологія є важливою галуззю криміналістичної науки, але, щоб досягти такого статусу, вона пройшла досить довгий етап розвитку. Її становлення ділять на декілька етапів.

Перші згадки про сліди у злочинах містяться в документах давніх часів: давньоіндійські закони Ману (II ст. до н.е. – II ст. н.е.); «Салічна правда» (V – VI ст.); «Польська правда» (XIII ст.) та інші. У цих документах містяться статті, які передбачали пошук злодія за слідом.

Трасологія як самостійний розділ криміналістичної техніки сформувався у 30-40-х роках XX ст. Однією з перших робіт є монографія І.С. Семеновського «Дактилоскопия как метод регистрации» (1923 р.). У підручнику 1938 р. І.М. Якимов вперше дав визначення цьому розділу й запропонував назвати його «Трасологія». У 1947 році вийшла у світ робота Б.І. Шевченка, яка остаточно закріпила трасологію, як самостійний розділ криміналістики.

Це був перший етап розвитку трасології.

На другому етапі Б.І. Шевченко визначив наступні недоліки цієї науки:

1. Відсутність точного обсягу поняття трасології й чітко окреслених її меж.
2. Недостатня розробка питань методики, техніки дослідження слідів.
3. Відсутність правильної класифікації слідів.

Прагнучи виправити ці проблеми, Б.І. Шевченко запропонував відносити до об'єктів трасології лише ті явища, які можуть викликати на одному матеріальному об'єкті відображення зовнішньої будови іншого матеріального об'єкта. Таким чином трасологія мала визначення – «Слід – відображення зовнішньої будови об'єкта» .

Головним завданням даного виду досліджень було вивчення ознак зовнішньої будови об'єкта який залишив слід. Сліди, у яких відображенні інші властивості об'єктів (хімічний склад, теплопровідність, електропровідність, тощо) із трасології виключалися.

На наступному етапі розвитку трасології виникли заперечення проти того, щоб трасологією вивчалися не тільки ознаки зовнішньої будови об'єкта, що залишив слід, а й відображення умов і механізму їх виникнення. З урахуванням важливості розшифровки механізму слідоутворення, у визначення сліду були внесені істотні корективи.

Слід, як об'єкт трасологічного дослідження було запропоновано трактувати й вивчати не тільки, як відображення зовнішньої будови об'єкта, але і як відображення умов і механізму їх утворення.

Важливу роль у розвитку трасології зіграла науково-дослідницька фотографія, вона широко поширена в трасології і використовується практично при виконанні всіх видів експертних досліджень, як для фіксації загального виду досліджуваних об'єктів, так і для виявлення, вивчення деталей рельєфу.

На сучасному етапі розвитку криміналістична трасологія одна із найбільш розвинених галузей криміналістичної техніки, вона є базовою галуззю криміналістичної техніки, яка досягла достатньо високого рівня свого розвитку. Підтвердження цього є її методологічна роль, яку вона виконує відносно багатьох галузей наукових знань і, передусім, до низки розділів криміналістики та судової експертизи. Це простежується у впливі теоретичних положень, методів і прийомів трасології на криміналістичні види експертиз: судово-балістичну, вибухотехнічну, технічну експертизу документів, матеріалознавство. Тут використовуються майже всі основоположні категорії трасології, серед яких найважливішим є трасологічне поняття «Сліду – відображення», який несе матеріальну криміналістично значущу інформацію про зовнішню будову предмета і механізм слідоутворення.

У сучасній криміналістиці поняття сліду може бути розглянутим за кількома аспектами. У широкому розумінні слідом є результат будь-якої матеріальної зміни первинної обстановки внаслідок вчинення злочину: матеріально-фіксовані зміни одного об'єкта на інший, поява чи зникнення тих чи інших предметів, порушення початкового розташування, місцезнаходження, стану різних об'єктів. Залежно від характеру взаємодії об'єктів можуть бути виділені статичні та динамічні види взаємодії слідів. Статичні – це ті, які в результаті руху один відносно іншого в кінцевій точці залишаються в стані спокою, а динамічні – об'єкти, що знаходяться в русі один відносно іншого.

Сучасна трасологія базується на таких наукових положеннях:

1) всі об'єкти матеріального світу є індивідуальними. Кожен об'єкт індивідуальний і тотожний тільки самому собі. Індивідуалізація об'єкта здійснюється за збігом загальних і окремих ознак;

2) за певних умов зовнішня будова одного об'єкта може відбитися на іншому. Точність відображення залежить від фізичних властивостей слідоутворюючого і слідоприймаючого об'єктів, механізму слідоутворення. За матеріально-фіксованими слідами можлива ідентифікація об'єкта, який їх залишив;

3) відносна стійкість об'єктів, які залишають свої сліди. Об'єктами механічної контактної взаємодії можуть бути тільки тверді тіла, які мають доволі стійкі зовнішні ознаки;

4) відбиття у сліді зовнішньої будови предмета є перетвореним. У сліді ознаки зовнішньої будови предмета переважно мають дзеркальне відображення.

Отже, трасологія на сьогодні є ядром криміналістичної науки, яка являє собою систему наукових положень та праць. Але через те що суспільні відносини розвиваються доволі швидко, потрібно на науковому рівні покращити прийоми дослідження слідів, які злочинець залишає на місці злочину, і вони знаходять нові способи скоєння злочину та шляхи уникнення від покарання, що ускладнює роботу слідчих.

Список використаних джерел

1. URL: <http://www.Pidruchniki.com>;
2. Шепітько В.Ю. Криміналістика : підручник / Кол. авт.: В.Ю. Шепітько , В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін. / за ред. проф. В.Ю. Шепітька -4-е вид., перероб. і доп. –Харків: Право, 2008.
3. Кофанов А.В. Трасологічні дослідження : підручник / Кол. авт.: А.В . Кофанов , О. Г. Волошин, О.В. Літвінова / Київський Національний Університет Внутрішніх Справ. Київ 2010.
4. Сабадаш В.П . Криміналістика навч. посіб./ В.П. Сабадаш, М.О. Ларкін – Київ: «Центр учбової літератури», 2013.